

محاسبه و مقایسه میزان بهره وری جزئی تسهیلات اعطایی بانک در زیربخش زراعت و باغبانی در سالهای برنامه چهارم توسعه اقتصادی-اجتماعی کشور

ارغوان فرزین معتمد*

چکیده

در این گزارش وضعیت تولید، سطح زیرکشت و عملکرد محصولات زراعی در فاصله سالهای برنامه چهارم به تفکیک انواع محصولات در استانها و عملکرد بخش زراعت با الزامات قانونی برنامه چهارم توسعه مورد ارزیابی قرار گرفته است. همچنین میزان اثر گذاری تسهیلات اعطایی بانک در زیربخش زراعت و باغبانی طی سالهای مختلف بررسی شده است.

به منظور دستیابی به اهداف مطالعه حاضر، تابع تولید کاب-داگلاس برآورد گردید. در این تابع، ارزش افزوده تولید در بخش زراعت و باغداری به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای نیروی کار، تسهیلات اعطایی بانک در این زیربخشها و ارزش افزوده یک دوره قبل به عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شدند.

طبق نتایج بدست آمده از برآورد تابع تولید، مشاهده شد تولید متوسط تسهیلات اعطایی در زیر بخش زراعت و باغبانی در سالهای برنامه چهارم به ترتیب، ۲/۷، ۳/۲، ۳/۱، ۳/۱ و ۵ بوده است. با وجود اینکه از سال ۱۳۸۴ الی ۱۳۸۶، میزان تسهیلات اعطایی بانک به قیمت های جاری افزایش داشته است، اما میزان این پرداخت ها به قیمت ثابت کاهش داشته است. به عبارت دیگر میزان افزایش قیمتها به اندازه ای بوده که با وجود افزایش اسمی میزان تسهیلات اعطایی، بانک با کاهش واقعی پرداخت مواجه بوده است. با این حال در سال ۱۳۸۷، میزان تسهیلات پرداختی بانک به قیمت های جاری و ثابت افزایش داشته است. اما میزان افزایش اسمی بیش از افزایش واقعی بوده است. در سال ۱۳۸۸ میزان تسهیلات اعطایی بانک به قیمت های ثابت و جاری کاهش داشته است. که دلیل اصلی کاهش تسهیلات در این سال، کاهش منابع داخلی بانک و وصول مطالبات بوده است که یکی از مهمترین منابع پرداخت در بانک به شمار می رود.

در سال ۱۳۸۸، بانک کمترین تسهیلات را در سالهای برنامه پنجم به بخش تزریق کرده است. با این حال این تسهیلات از بهره وری بالایی برخوردار بوده است و در افزایش ارزش افزوده بخش موثر بوده است. بیشترین میزان تسهیلات اعطایی واقعی بانک در سال ۱۳۸۴ بوده است.

* کارشناس اداره کل مطالعات و بررسیهای اقتصادی

بانک کشاورزی علی‌رغم وجود موانعی نظیر کمبود منابع داخلی در پرداخت تسهیلات (که بیشتر تابع سیاست های اقتصادی کشور است)، توانسته است این تسهیلات را به گونه ای پرداخت کند که در افزایش تولید و در پی آن افزایش سرمایه گذاری و اشتغال در بخش تاثیر مثبت داشته باشد.

به نظر میرسد بانک در این دوره توانسته است تهدید ناشی از کاهش منابع داخلی را با اختصاص بهینه تسهیلات به یک فرصت برای سرمایه گذاری در زیربخش زراعت و باغبانی تبدیل نماید.